

BIBIANA - medzinárodný dom umenia pre deti

ČO JE TO ČAS ?

/ Námet na výstavu na prvé poschodie výstavných priestorov BIBIANY /

Autorka:
Eva Čárska
Rudnayovo n. č. 2
811 01 Bratislava

ÚVOD.

„Čo je to čas? Viem, čo to je, ale keď sa ma na to niekto opýta, neviem to vysvetliť.“

Tieto slová povedal mysliteľ sv. Augustín pred 1 600 rokmi.

Fenoménu zvanú čas je veľmi zvláštny a ťažko vysvetliteľný pojem a dodnes nie je mnohým / napríklad aj mne / celkom jasný... a to aj napriek tomu, že dnes už existujú veľmi vážne a dôležité úrady, ktoré sa touto veličinou zaoberajú.

Čas letí... mám more času... nemárnite čas. To sú vety ktoré zachytávajú vzťah ľudí k času.

Odkiaľ čas prichádza? Bol tu odjakživa, alebo si ho vymysleli ľudia?

Ako vznikol a prečo?

Aký je vzťah času k jeho meraniu a zachyteniu?

Ako plynie čas deťom a ako dospelým?

Kde sú hranice medzi prítomnosťou a budúcnosťou?

Aký je vesmírny čas? Existuje nekonečno?

Na všetky tieto vyslovené, ale aj mnohé ďalšie nevyslovené otázky by sme sa chceli pokúsiť odpovedať v našej výstave a to tak, že na jej konci si návštevníci na konci dvadsiateho storočia povedia: „Čo je to čas? Viem / približne / čo to je a keď sa ma na to niekto opýta, viem to vysvetliť.“

Eva Čárska

Vstupné priestory i priechelie BIBIANY budú predznamenávať to, čo sa v celom dome deje. A čo sa to vlastne v celom dome deje?

Premýšľa sa nad rôznymi podobami času i nad rôznymi názormi naň.

Po dohode s výtvarníkom sa mi zdá byť vhodné, aby na priechelí budovy pracoval obnažený veľký a zjednodušený hodinový stroj. Pôvodný nápad - slnečné hodiny - by bol síce atraktívny, ale málo efektívny, pretože priechelie BIBIANY je obrátené na sever a slnko tam svieti iba veľmi krátko aj počas leta, nehovoriac o zime, počas ktorej bude výstava inštalovaná.

Vo vstupných priestoroch by stál obrovský metronóm, ktorý by prísne odmeriaval čas od vstupu do BIBIANY až po odchod.

Riešenie spoločných priestorov je tým, že fenomén čas je v centre záujmu vo všetkých troch výstavných priestoroch zjednodušené, aj keď galéria BIB ako i prvé a druhé poschodie budú mať síce svoje špecifické riešenie, ktoré však treba chápať ako tri ucelené inštalácie / teda nie jednu! /

Eva Čárska

KAPITOLY VÝSTAVY.

/ Prvé poschodie /

Kapitoly výstavy sú delené podľa miestností.

Kapitola prvá.

Čas na modrej planéte.

Model slnka a Zeme s južnou a severnou hviezdou oblohou / na zemi a na stropě /. Zemeguľa rotuje okolo slnka, čím sa menia ročné obdobia a zároveň sa otáča okolo svojej osi aby sa striedal deň a noc.

Na zemeguli sú zároveň pomyselné čiary - rovnobežky a poludníky.

Pri poludníkoch je napísaný čas.

Objav poludníkov, čiže zemepisnej šírky, ktoré určujú vždy iný čas si vyžiadali námorné plavby. Dnes, v čase dlhých letov i plavieb vyzerajú ako jednoduchá samozrejmosť, ale ich objavenie bolo naozaj zložitá a ťažká a vyžiadalo si veľa ľudských životov. Stanoviť rovník bolo jednoduché, ale stanoviť nultý poludník bola dlhotrvajúca dráma.

Dnes vieme, že jeden stupeň zemepisnej dĺžky znamená štyri minúty času vďaka Galileovi, Newtonovi, Halleymu, ale hlavne hodinárovi Harrisonovi, ktorý prvý zostrojil presné hodinky na meranie času na rôznych miestach zemepisnej dĺžky. Bolo to v roku 1741.

Krátka informácia o tomto probléme i jeho vyriešení bude aktívna.

Deti si vyskúšajú určiť čas pomocou hviezd, sextantu a kvadrantu.

Kapitola druhá.

Čas nula. Súčasnosť.

Miestnosť so zrkadlami a modelom hodín, ktoré v strede majú rysku s nápisom súčasnosť a v jednej polovici minulosť a v druhej budúcnosť.

Texty deťom vysvetlia, čo je súčasnosť: „ Ak sa pozriete do zrkadla vidíte svoj odraz. Ak je za vami ďalšie zrkadlo, tak vidíte odraz odrazu a odraz odrazu. Akoby tie odrazy nemali konca. A všetky sú v súčasnosti.

Kapitola tretia.

Okamihy.

Fotoaparát s bleskom zachytí okamih, ktorý trvá zlomok sekundy.

Okamih zachytený fotoaparátom je teraz večný.

Kedy sa okamih končí a kedy sa začína ďalší nám ukáže sled filmových záberov na zväčšenom filme. Tak isto počítače pracujú s okamihmi.

Okamih je aj úder blesku

A čo myšlienky? Hovorí sa, že sú rýchlejšie ako blesk.

Miestnosť s fotoaparátom, bleskom a zväčšeným filmom.

Kapitola štvrtá.

Meranie a uchovávanie času.

Ako vlastne ľudia prišli na to, aby merali čas? Odpoveď je jednoduchá. Priviedlo ich na to slnko, ktoré vrhalo rôzne dlhé tieň. Prvé hodiny boli teda slnečné už v 6. st. pred n. l. ich vymyslel grécky filozof Anaximandros. Potom nasledovali vodné hodiny, kyvadlové hodiny, mechanické hodiny až po dnešné digitálne a atómové hodiny.

Vzťah času a hodín je taký ako vzťah myslenia a mozgu.

Čas existuje aj bez hodín. Hodiny však zaznamenávajú pohyb času.

Čo teda vlastne zaznamenávajú? Sekundy / čo všetko sa dá stihnúť za sekundu? /, minúty / a za minútu? /, hodiny, dni, týždne, mesiace.

Miestnosť s rôznymi typmi hodín a hrami / napr. čo sa dá stihnúť za hodinu atď. /

Kapitola piata.

Kalendáre.

Meranie času pokračuje mesiacmi a rokmi.

Na zemi sú rôzne kalendáre, ktoré úplne ináč počítajú dni, mesiace a roky. My sa riadime podľa gregoriánskeho kalendára, ktorý si stanovil za základ narodenie Krista. Predtým fungoval kalendár Diokleciánov, kde bol začiatok letopočtu dátum založenia Ríma. Židovský kalendár si stanovil za základ mýtický dátum stvorenia sveta a tento rok už je odvtedy už 5757 rokov. Miestnosť bude ponúkať hru s rôznymi kalendármi a ich porovnávanie.